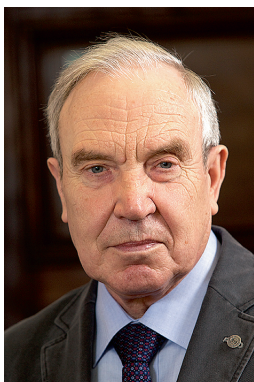

„Kas siis selle maa keel .. ei või .. igavikku omale otsida?“

Väino Sinisalu – Eesti Arst

Väino Sinisalu

Foto: Aldo Luud

See Kristjan Jaak Petersoni 200 aastat tagasi kirjutatud prohvetlik mõte eesti keelest, mis laulu tuules taevani tõustes omale igavikku võib otsida, täitus, kui 100 aasta tagasi kuulutati välja Eesti Vabariik. Mõnekümne aastaga arenes eesti keel kultuurkeeleks, oma väljendusvõimaluste poolest sarnaseks haritud Euroopa maade keeltega. Arenes ka välja eesti meditsiinkeel, hakkas ilmuma eestikeelne teaduslik meditsiiniajakiri, anti välja eesti meditsiinisõnastik. Eesti keeles eestikeelsete terminitega sai rääkida ja kirjutada kõikidel teemadel meditsiinis.

Eesti keelele ja kultuurile pandi Eesti Vabariigi kestmise esimese 22 aastaga tugev vundament, mis ei murenenud ka järgnenud 50 aasta jooksul, mil Eesti kuulus Nõukogude Liidu koosseisu. Püsima jäi eesti meditsiinkeel, eestikeelne arstiõpe, jätkas ilmumist eestikeelne teaduslik meditsiiniajakiri. Eesti meditsiinkeelne edendamiseks asutati 1977. aastal eestikeelse meditsiinterminoloogia komisjon. Eesti meditsiiniteadlased andsid „Scripta medicorum“ sarjas välja 27 eestikeelset käsiraamatut pea kõikidel meditsiini erialadel.

Iseseisvuse taastamise järel muutus maailm Eestile ja Eesti maailmale avatuks. Teadus on rahvusvaheline nähtus ja inglise keel on muutunud universaalseks teaduskeeleks. On endastmõistetav, et kitsal meditsiinierialal tehtud uurimusi avaldavad eesti meditsiiniteadlased spetsialiseeritud väljaannetes inglise keeles. Teadustöö tulemusi ja teadlaste panust hinnatakse publikatsioonide ja nende tsiteerimise arvu järgi rahvusvahelistes andmebaasides refereeritud publikatsioonides. Sel alusel hindab ka Tartu Ülikool oma akadeemilise liikmeskonna panust teadusse ja ülikooli kohta rahvusvahelises plaanis.

Eesti Arst on üldmeditsiiniline teadusajakiri eesti keeles. See on eelretsenseeritav,

teadusajakirja nõuetele vastav. Ajakirja peamine ülesanne on edendada ka teadusteist olulist poolt – uute teadmiste tutvustamist ja levitamist Eesti arstkonnas ja sellega meditsiinilise tegevuse taseme hoidmist ja edendamist. Ometigi ei hinnata akadeemilistes ringkondades Eesti Arstis avaldatud artiklit tõsise teadustööna ega motiveerita seda tegema. Ei ole eesti keeles teadusartikli kirjutamisest motiveeritud ka doktorandid, tulevased erialaliidrid. Eesti arstkonnale jäävad tundmatuks ka meie teadlaste erialajakirjades avaldatud kliinilised uurimused. Nende tulemusi peaks ju meie meditsiiniüldsus teadma, ei saa ju loota, et meie arstid suudaksid jälgida mitmeid tuhandeid rahvusvahelisi erialajakirju. Nende uurimuste autorid ei kipu aga kuidagi oma tulemusi eesti keeles avaldama või vähemalt inglise keeles avaldatud artiklit eesti keeles Eesti Arstis refereerima.

Võib olla, et takistuseks on kartus, et eesti keeles ei saa tõsistest teadustulemustest kirjutada. Praegu veel selleks siiski alust ei ole. Küll aga võib tulevikus nii olla, sest viimastel aastatel on meditsiinterminoloogia komisjon olnud varjusurmas, ei ole koos käinud ja seda ka ei rahastata. Eesti Arstide Liit taotleb, et Eestis saaks arstina töötada inimene, kes valdab heal tasemel eesti keelt. Tartu Ülikoolis peeti otstarbekaks hakata välismaalt õppima tulnud arstitudengitele erinevalt varasemast ajast ka kliinilisi aineid õpetama inglise keeles!

Ei tohi unustada, et kui me siin Eestimaal ise ei väärtusta ega arenda eesti keelt, ei tee seda ka keegi teine. Meie iseolemine, oma keel ja vabadus ei ole iseendastmõistetav hüve, seda tuleb pidevalt hoida ja edendada. Meist kõigist, meditsiinvallas tegutsejatest, sõltub, kas eesti meditsiinkeel jääb ka edaspidi kestma või kaob ära igavikku.